

Tiltak for skjøtsel av irsk myrklegg i Møre og Romsdal

Status for 2022

Miljøfaglig Utredning, notat 2022–N47

Dato: 24.11.2022

Notat 2022-N47

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS www.mfu.no	Prosjektansvarlig: Kristin Wangen Prosjektmedarbeider(e): Kamilla Svingen, John Bjarne Jordal
Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Møre og Romsdal	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Andreas Sandnes Granli
Referanse: Wangen, K. & Svingen, K. 2022. Tiltak for skjøtsel av irsk myrklegg i 2022. Status for 2022. Miljøfaglig Utredning notat 2022-N47, 10 s. ISBN 978-82-345-0326-9.	
Referat: Miljøfaglig Utredning har i 2022 fått innvilget midler til prosjektet «Tilrettelegging for skjøtsel av irsk myrklegg». Dette notatet oppsummerer arbeidet som er gjort. Det har blitt gjennomført naturtypekartlegging etter Miljødirektoratet sin instruks i 5 områder og 26 naturtypelokaliteter. I tillegg ble en lokalitet revidert etter DN-håndbok 13. Irsk myrklegg ble registrert der den ble funnet, men det er ikke gjort målrettede søk etter arten i 2022. Det har blitt utarbeidet tre skjøtelsesplaner: én for Dryna (Molde), og to på Bjørnøya (Ålesund). Disse publiseres som egne rapporter.	

Innhold

1	INNLEDNING	4
2	GJENNOMFØRING	5
	NATURTYPEKARTLEGGING	5
	NATURBASELOKALITET – DRYNA UTSIDE (MOLDE KOMMUNE) - REVIDERT	8
	SKJØTSELSPLANER	10
	ARTSREGISTRERINGER	10
3	KILDER	11
	SKRIFTLIGE KILDER	11

1 Innledning

Irsk myrklegg er kjent fra to utbredelsesområder i Norge, ett i søndre del av Møre og Romsdal (Sande kommune, Ålesund - tidligere Haram – kommune, og Molde - tidligere Midsund - kommune), og ett ved munningen av Trondheimsfjorden i Trøndelag. Mellom 2016 og 2020 ble arten kartlagt i detalj i de to utbredelsesområdene, og arbeidet fra denne kartleggingen oppsummerer alle kjente, sikre lokaliteter i Norge (Jordal 2017, Jordal 2018a, Jordal 2018b, Jordal 2019a, Jordal 2019b, Jordal 2020). Se også omtale av arten i Elven m.fl. (2022).

Miljøfaglig Utredning har i 2022 gjennomført prosjektet «Tilrettelegging for skjøtsel av irsk myrklegg». Dette notatet oppsummerer arbeidet som er gjort, og hva som gjenstår. Arbeidet er gjennomført av Kristin Wangen og Kamilla Svingen. John Bjarne Jordal har bistått med veiledning underveis og kvalitetssikring av notat.

Bakgrunnen er at irsk myrklegg er en konkurransesvak art som er avhengig av skjøtsel, og samtidig er i tilbakegang på grunn av svak skjøtsel i de kjente utbredelsesområdene. Den vokser i kystlynghei og fuktig naturbeitemark, grunnlendt myrkant, samt i veikanter og lignende miljøer. Planten er toårig, og frøene er selvsprende (ballistisk) og spres ikke langt. Den er trolig avhengig av åpne jordflekker (feks. dyretråkk) for å spire, og finnes derfor ofte rundt stier eller på erodert mark og i kystlynghei/fuktig beitemark som holdes i hevd. Den foretrekker trolig kort og glissent feltsjikt, og tilbakegangen av kystlynghei og fuktig beitemark i god hevd er derfor en viktig trusselfaktor. For å stanse tilbakegangen er det avgjørende å gjenoppta skjøtsel på de lokalitetene der den finnes.

Tilretteleggingen som vi har fokusert på i dette prosjektet er todelt.

1. Naturtypekartlegging etter Miljødirektoratet sin instruks av lokaliteter hvor irsk myrklegg forekommer innenfor naturtyper som omfattes av instruksene. Dette er en forutsetning for å lage skjøtselsplan for et område, og området er da også kjent for forvaltningen.
2. Lage skjøtselsplaner for områder med irsk myrklegg, og hvor grunneierne har interesse av det.

2 Gjennomføring

Naturtypekartlegging

Ifølge kontrakten skulle fem lokaliteter kartlegges etter Miljødirektoratet sin instruks, i tillegg til at resten av midlene skulle brukes til skjøtselsplaner. Under feltarbeidet ble 5 områder oppsøkt og 26 naturtypelokaliteter kartlagt etter Miljødirektoratets instruks. I tillegg er ett område revidert etter DN-håndbok 13. Alle kartlagte områder er listet opp i Tabell 1, sammen med dato kartlagt, kartlegger, naturtyper og kartutsnitt av områdene. Den ene lokaliteten (Dryna sørvest) ble ikke kartlagt fordi den ikke faller inn under definisjonen av T32 semi-naturlig eng, men som T41 oppdyrka mark med preg av semi-naturlig eng. Lokaliteten omfattes likevel av skjøtselsplanen, som tilleggsbeite for dyra i kystlyngheia. De frigjorte midlene ble i stedet brukt til skjøtselsplanene, som blir mer omfattende enn først antatt.

De resterende midlene ble brukt til å lage tre skjøtselsplaner – en på utsida av Dryna, og to på Bjørnøya (sør og nord).

Naturtypekartlegging i forbindelse med skjøtselsplaner

Dryna er alt registrert etter DN-håndbok 13, og her ble det av budsjettmessige årsaker valgt å videreføre denne i skjøtselsplanen, med en supplering av beskrivelse og revidering av verdi og avgrensning. Fullstendig lokalitetsbeskrivelse kan sees under. Avgrensning ble justert noe (se Tabell 1). Endringene blir sendt til statsforvalteren.

På Bjørnøya er det tidligere registrert lokaliteter etter DN-håndbok 13, men på grunn av at det uansett var nødvendig med en del revidering av avgrensinger, samt en del nye arealer med strandeng, så ble området kartlagt etter Miljødirektoratet sin instruks. Kartbilde fra kartleggingen er vist i Tabell 1.

Figur 1 Irsk myrklegg som ble funnet på Skarveneshaugen. Foto: KW.

Tabell 1 Lokalteter som ble kartlagt i 2022. Alle bortsett fra Dryna utside (DN håndbok 13) ble kartlagt etter Miljødirektoratet sin instruks. Lokaltetene ble kartlagt av Kamilla Svingen (KS) eller Kristin Wangen (KW). Rød strek: grense for kartlagt område. I bildene viser rød strek prosjektområdene. Lilla=kystlynghei, gul=semi-naturlig strandeng, mørk grønn=naturbeitemark, lys grønn=semi-naturlig eng uspesifisert, rosa=rik åpen sørlig jordvannsmyr.

Lokalitet/område	Dato kartlagt	Kartlegger	Registrerte naturtyper	Kart
Synnalandet, vest for Juvika	01.07.	KS	Kystlynghei og semi-naturlig strandeng.	
Flemsøya, Rogne	01.07.	KS	Kystlynghei og semi-naturlig strandeng	
Alvestad	01.07.	KS	Kystlynghei	

Alvestad utmark	01.07.	KS	Kystlynghei	
Dryna sørvest	-		Ingen	
Dryna utside	30.06.	KS	Kystlynghei	
Bjørnøya nord og Tangane	30.06. og 05.07.	KW	Kystlynghei, seminaturlig strandeng, naturbeitemark.	

Bjørnøya sør 05.07. KW Kystlynghei og semi-naturlig strandeng.

Naturbaselokalitet – Dryna utside (Molde kommune) - revidert

Naturbase-ID: BN00085010
Posisjon: 32 V N 6974862 Ø 366793
Naturtype(r): Kystlynghei (80 %) og kystmyr (20 %)
Utforming(er): Fattig fukthei (80 %) og annen kystmyr (20 %)
Verdi: B - viktig
Siste feltsjekk: 30.06.2022

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Kamilla Svingen (Miljøfaglig Utredning AS), basert på eget feltarbeid 30.06.2022. Lokalitetsbeskrivelsen er oppdatert i forbindelse med artsprosjekt på irsk myrklegg (VU) på oppdrag for Statsforvalteren i Møre og Romsdal. Lokaliteten ble første gang undersøkt av John Bjarne Jordal 07.12.2012, basert på eget feltarbeid 10.08. og 22.09.2012, etter oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal, jf. også data i Jordal (2005). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i stor grad videreført, men oppdatert i henhold til siste versjon av faktaark for naturtypen fra 2015. Den inneholder også terminologi etter NiN 2 i målestokk 1:5000, basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli mfl. 2022). Rødlisterstatus for arter følger Norsk rødliste for arter fra 2021, og rødlisterstatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Alle registreringer fra lokaliteten er publisert i Artskart.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på utsida/nordsida av Dryna og grenser i sør til en lokalitet med nordvendte kystberg og brenningshuler. Den grenser i østlige deler til sitkagranplantinger og dyrka mark, ellers til havet. Berggrunnen består av amfibolitt og glimmerskifer (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein), og stedvis noe myrortov ovenpå. Lokaliteten ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og dessuten i sterkt oseanisk vegetasjonssesksjon, humid underseksjon (O3h). Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter, men det er likevel litt skjønsmessig mot fjellhei og mot områder med bartreplantinger/-spredning eller lauvskogoppslag. Som del av revidering har lokaliteten i sørvestlig del blitt utvidet litt lenger langs sjøen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er hovedsakelig kystlynghei (EN på rødlista for naturtyper), men det inngår også noen partier med kystmyr. Vegetasjonen er dominert av fattig fukthei, men det finnes også tørrere heityper og spredt myr, både nedbørsmyr og fattig jordvannsmyr. Av tre- og buskslag er det notert bjørk, bergfuru (SE), einer, furu, rogn, sitkagran og ørevier. Etter faktaark for våtmark (2015) er kystlyngheia av utformingen fattig fukthei og kystmyra av utformingen annen kystmyr, hvor man har innslag av både fattig jordvannsmyr og noe nedbørsmyr (NT). Etter NiN 2 er naturtypene inndelt i kartleggingsenhetene kalkfattig kystlynghei (T34-C-2), noe innslag av kalkfattig bakli-hei (T34-C-1), svært og temmelig kalkfattige myrkanter (V1-C-5), noe innslag av litt kalkfattige og svakt intermediære myrkanter (V1-C-6) og ombrotrof myrkant (V3-C-2). I tillegg inngår ca. 5 % kalkfattige strandberg (T6-C-1) ned mot sjøen.

Artsmangfold: Av planter er det blant annet registrert blåknapp, tepperot, rome, torvull, klokkelyng, røsslyng, blåtopp, melbær, geitsvingel, duskull og heimyrklegg. Irsk myrklegg (VU) og heistarr (NT) finnes spredt flere steder innenfor lokaliteten, med flest funn i vestlig del. Det er tidligere (04.09.2002, Jordal 2005) funnet

hinnebregne mellom de store steinblokkene i Storsteinvika. I 1971 fant Jarle Kristiansen dvergsmyle i samme område (TRH). Av moser ble det i 2012 bl.a. funnet gullhårrose *Breutelia chrysocoma* og pelssåtemose *Campylopus atrovirens* i heia.

Bruk, tilstand og påvirkning: I sørvest var det svakt beitetrykk av hest og geit (sett 4 geiter) i 2002, men ingen dyr ble sett her i 2012 og heller ikke i 2022. På eiendommen i nord (atskilt med gjerde) var lokaliteten beita av utegangersau i 2012. Det ble heller ikke i dette området observert beitedyr i løpet av befaringen i 2022. Ellers er det liten grad av påvirkning på området, med unntak av enkelte turstier gjennom lokaliteten.

Fremmede arter: Det finnes både bergfuru (SE) og sitkagran (SE) innenfor lokaliteten, særlig i nordlig- og østlig del.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et tidligere større og mer sammenhengende system av kystlyngheier, som det fortsatt er en del igjen av i kommunen, men det meste er i gjengroing.

Begrunnelse for verdsetting: Lokaliteten oppnår verdi B – viktig, da den er kalkfattig og <1000 daa, samtidig som den oppnår middels vekt på påvirkning av fremmede arter og for forekomst av rødlistearter. På tilstand oppnår lokaliteten lav vekt som følge av at den ikke er i bruk og er i noe gjengroing med hovedsakelig gammel lyng og spredt oppslag av trær og busker.

Råd om skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig å holde ved like en del av heilandskapet i kommunen med tradisjonell drift (sviing, beiting). Det vil i løpet av våren 2023 holdes et kurs i brenning av kystlynghei på Midøya i Molde kommune. Beiting bør gjenopptas på et nivå som er tilstrekkelig for å bevare den åpne heia og hindre gjengroing over hele området. Dette vil også bidra til å ivareta forekomsten av den sårbare rødlistearten irsk myrklegg (VU) på Dryna. Sitkagran og buskfuru bør fjernes. I forbindelse med artsprosjektet med irsk myrklegg vil det lages en skjøtelsesplan for området i 2023.

Kilder:

Jordal, J.B. 2012. Supplerende kartlegging av naturtyper i Midsund kommune i 2012. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, rapport 2012: 23.

Jordal, J. B., 2005: Kartlegging av naturtyper i Midsund kommune. Ressurssenteret i Tingvoll, rapport nr. 2-2005. 83 s.

Figur 2 Den gamle avgrensningen av lokalitet Dryna utside.

Skjøtselsplaner

Det har blitt laget tre skjøtselsplaner – to for Bjørnøya (én sør for Bøvika, og én nord for Bøvika inkl Tangane) og én for Dryna.

Kristin Wangen har vært ansvarlig for kartlegging og utforming av skjøtselsplanene på Bjørnøya. Skjøtselsplanene for Bjørnøya omfatter en utviding av beite i kystlyngheiene på Bjørnøya, men storfe av rasene vestlandsk fjordfe og sida trønderfe og nordlandsfe, og geit av rasen Norsk mjlkgeit. I tillegg er det snakk om restaurering gjennom rydding av busker og trær, herunder fremmedarter som sitka/lutzgran og bergfuru, samt gjenopptaking av sviing som del av skjøtselsregimet.

Kamilla Svingen har vært ansvarlig for skjøtselsplanen på Dryna. Lokaliteten har ikke vært i bruk på flere år, og skjøtselsplanen som er laget her beskriver plan for restaurering, gjenopptatt beite og plan for sviing.

Artsregistreringer

Artsregistreringer har ikke vært fokuset i år, og det har derfor ikke blitt brukt ekstra tid på å lete etter irsk myrklegg i år. Arten har likevel blitt registrert der hvor den har blitt oppdaget, først og fremst på nye steder innenfor de samme lokalitetene. Disse blir lagt inn i Artskart.

3 Kilder

Skriftlige kilder

Elven, R., Bjørå C.S., Fremstad, E., Hegre, H. & Solstad, H. 2022. Norsk flora. 8. utgåve. Samlaget.

Jordal, J.B. 2020. Overvåking og skjøtsel av irsk myrklegg i Trøndelag i 2020. *Miljøfaglig Utredning Rapport 2020-23*. 50 s. ISBN 978-82-354-0060-2. http://www.jbjordal.no/publikasjoner/MU2020-23_IRSK_MYRKLEGG_TRONDELAG.pdf

Jordal, J.B. 2019a. Søk etter irsk myrklegg i Aure kommune, Møre og Romsdal i 2019. *Miljøfaglig Utredning Rapport 2019-28*. 17 s. ISBN 978-82-8138-997-7. http://www.jbjordal.no/publikasjoner/MU2019-28_IRSK_MYRKLEGG_MR.pdf

Jordal, J.B. 2019b. Overvåking og skjøtsel av irsk myrklegg i Trøndelag i 2019. *Miljøfaglig Utredning Rapport 2019-27*. 42 s. ISBN 978-82-8138-996-0. http://www.jbjordal.no/publikasjoner/MU2019-27_IRSK_MYRKLEGG_TRONDELAG.pdf

Kartlegging av irsk myrklegg i Møre og Romsdal i 2018. *Rapport J.B. Jordal nr. 12 - 2018*. http://www.jbjordal.no/publikasjoner/Rapport_Irsk_myrkleggMR2018.pdf

Jordal, J.B. 2018a. Kartlegging av irsk myrklegg i Møre og Romsdal i 2018. *Rapport J.B. Jordal nr. 12 - 2018*. http://www.jbjordal.no/publikasjoner/Rapport_Irsk_myrkleggMR2018.pdf

Jordal, J.B. 2018b. Kartlegging av irsk myrklegg i Møre og Romsdal i 2017. *Rapport J.B. Jordal nr. 1 - 2018*. http://www.jbjordal.no/publikasjoner/Irsk_myrkleggMR2017.pdf

Jordal, J.B. 2017. Kartlegging av irsk myrklegg og truede beitemarkssopper i 2016. *Rapport J.B. Jordal nr. 2 - 2017*. 31 s. http://www.jbjordal.no/publikasjoner/Trua_arter2016.pdf

Svingen, K. 2023. Skjøtselsplan for Dryna utside, kystlynghei, Molde kommune, Møre og Romsdal fylke. Miljøfaglig Utredning rapport 2023-29, ISBN 978-82-345-0406-8.

Wangen, K. 2022. Skjøtselsplan for Bjørnøya nord for Bøvika og Tangane, kystlynghei, Ålesund kommune, Møre og Romsdal fylke. Miljøfaglig Utredning rapport 2022-51, 44 s. ISBN 978-82-345-0319-1.

Wangen, K. 2023. Skjøtselsplan for Bjørnøya sør for Bøvika, kystlynghei, Ålesund kommune, Møre og Romsdal fylke. Miljøfaglig Utredning rapport 2023-19, 31 s. ISBN 978-82-345-0390-0.